Dices. Aqua, quæ ex latere Christi fluxit, fuit signum Baptismi: sed hæc non fuit aqua pura, sed humor ex Christi corpore expressus, in quo, utpote corpore mixto, elementa actu non erant; ergo &c.

Respondet S. Thom. *ad* 3. nego min. *Aqua* enim *fluens de Christi latere pendentis in Cruce non fuit humor phlegmaticus: in tali enim humore non posset fieri Baptismus, sicut nec in sanguine animalis, nec in vino, aut quocumque liquore alicujus plantæ. Fuit autem aqua pura miraculose egrediens a corpore mortuo, sicut & sanguis, ad comparandam veritatem Dominici corporis contra Manichæorum errorem: ut scilicet, per aquam, quæ est unum quatuor elementorum, ostenderetur, corpus Christi vere fuisse compositum ex quatuor elementis; per sanguinem vero ostenderetur esse compositum ex quatuor humoribus.*

VIII. Resolvit tandem ibi, *ad* 5. non esse eamdem rationem ac de aqua rosea. *De aquis pluvialibus, quæ generantur ex majori parte ex sublimatione vaporum resolutorum ex aquis; minimum autem est ibi de liquoribus corporum mixtorum; qui tamen per hujusmodi sublimationem virtute naturæ, quæ est fortior arte, resolvuntur in veram aquam: quod ars facere non potest. Unde aqua pluvialis nullam proprietatem retinet alicujus corporis mixti: quod de aquis rosaceis, & aquis alchimicis dici non potest.* Quod de aquis pluvialibus dictum est, dici etiam debet de aqua expressa ex nive, glacie, pruina: hanc enim veram esse aquam, eadem ratione constat.

IX. Quamvis autem quælibet aqua naturalis sit materia sufficiens ad Baptismum, attamen extra casum necessitatis non licet alia uti aqua, quam ea quæ pridie Pascharis, aut Pentecostes fuerit consecrata. Id enim primo vetant Patrum statuta, ut patet ex Gregorio Nazianzeno, *Orat. de Baptismo*, & ex vetere Ordine Romano in officio Sabbati Sancti. Secundo: quia omnia Concilia Provincialia, & Diœcesum statuta post Tridentinum hoc idem prohibent: & hoc, ut majori decore, ac reverentia Baptismum solemne celebretur, & recipiatur.

X. Quænam autem circa sacrum fontem servari debeant, præscribit Sanctus Carolus in suis instructionibus. Et sunt, primo: ut si casu aliquo baptismalis aqua corruptionem contraxerit, projiciatur in sacrarium, & facer fons nitida aqua purgetur. Secundo: ut ex alia Parochiali Ecclesia quam primum deferatur aqua, quæ debito tempore fuerit consecrata. Tertio: ut si hæc in modica fuerit quantitate, admisceatur non consecrata, sed in longe minori quantitate. Quarto: ut si præ frigore fuerit congelata, aut nimis frigida, alterius aquæ naturalis calidæ permixtione liquefiat; & fiat apta ad baptizandum infantem, sine aliquo sanitatis periculo. Quinto tandem: ut fons baptismalis sera claudatur, cujus clavium Presbyter perpetuo apud se custodiat.

§. II.

De Praxi circa Materiam Proximam.

XI. PRimo. Unusquisque Ecclesiæ suæ ritum in baptizando sequi debet; nec ab eo recedere sine peccato potest, nisi necessitas cogat. Quare sicut peccaret modo Minister Latinus, qui per immersionem, ut olim, non autem per effusionem, seclusa necessitate baptizaret: sic Minister Græcus, qui non per immersionem, sed per effusionem, vel aspersionem absque necessitate baptizaret, peccaret; quia suæ Ecclesiæ ritum non servaret: & hoc, etsi uterque faceret, secluso contemptu. Uterque tamen valide baptizaret; quia, ut dictum est, neutrum est de substantia Baptismi, cui sufficit ablutio, quomodocumque fiat.

XII. Secundo. Minister Baptismi debet corpus baptizandi immediate aqua contingere, ut moraliter censeatur ablutum: Hinc una, vel altera gutta aquæ corpus baptizandi contingere non censetur sufficiens: quia hoc moraliter non jest abluere. Similiter nec ablutio censetur sufficiens, quæ infantis aut vestes, aut crines tantum attingit, & non immediate cutem, aut carnem. Unde Rituala præscribunt, ut cum crinitus baptizatur; Minister crines manu hinc inde vertat, ut aqua ad cutem usque pertingat.

XIII. Tertio. Non est necesse, ut totum corpus baptizandi aqua perfundatur; sed satis est, ut abluatur aliqua pars principalis, & sufficiens, ut totus homo moraliter diei possit baptizatus. Quare caput semper est abluendum, si commode fieri possit; quia est pars potissima, in qua vigent omnes sensus: ac proinde qui extra casum necessitatis, relicto capite, aliam partem abluerat, peccaret mortaliter; quia in re gravi ageret contra communem Ecclesiæ consuetudinem. In casu autem, quo absque periculo gravis nocumenti caput ablui non posset; sufficeret ablutio in pectore, aut in scapulis; vel si istæ partes etiam commode ablui non possunt; in aliqua alia parte integrali, quæ sit tanta, ut sine ea anima in corpore conservari non possit. Unde Baptismus datus in alliis partibus, puta, in solo pede extracto ex utero, vel in manu, aut brachio, saltem dubius, redditur apud Theologos. Ita S. Thom. 3. par. qu. 68. art. 11. ad 4. *Expectanda est* (inquit) *totalis egressio pueri ex utero ad Baptismum, nisi mors immineat: si tamen primo caput egrediatur, in quo fundantur omnes sensus, debet baptizari periculo imminente, & non est postea rebaptizandus; si eum perfecte nasci contigerit. Et videtur idem faciendum quacumque alia pars egrediatur, periculo imminente. Quia tamen in nulla exteriorum partium integricas vita ita consistit, sicut in capite; videtur quibusdam, quod propter dubium, quacumque alia parte corporis abluta, puer post perfectam nativitatem sit baptizandus sub hac forma:* Si non es baptizatus, ego te baptizo. Hanc eamdem regulam tradit S. Carolus *in Instructionibus*, titulo *de Baptismatis Administratione*.

XIV. Quæres tamen primo: An ubi in Baptismo adhibetur immersio, necessaria sit emersio?

Respondeo, probabilius non esse necessariam. Nam possunt esse materia, & forma per Ministrum adhibita, etiamsi contingat puerum, qui baptizatur, elabi e manibus immergentis, & post prolationem formæ suffocari: in quo casu esset puer vere baptizatus. Sicut esset, si baptizatus per effusionem submergeretur, & si baptizans per immersionem, finita prolatione verborum, adhuc puerum in aqua detineret. Emersio igitur non videtur necessaria ad substantiam Baptismi.

XV. Sed quid dicendum: si quis sponte projiceret puerum in fluvium, vel puteum; & sic projiciens proferret super eum formam Baptismi; Esset ne validus Baptismus?

Respondeo, dubium fore Baptismum. Tum propter diffidium Doctorum; multi enim, iique celebres, eum validum fore negant. Tum propter rationes, quas afferunt. Quia talis ex modo agendi non videretur eum velle abluere, vel immergere; sed submergere, & occidere. Nec valet dicere, quod ex intentione projicientis ad finem baptizandi, actio illa esset materia sufficiens Baptismi. Nam si semel illa projectio, vel immersio de se non est ablutio; non potest ex intentione Ministri fieri, ut sit ablutio: sicut id, quod est ablutio, non potest ex intentione Ministri fieri, ut non sit ablutio —— Tum quia: non est credibile, Deum voluisse, esse legitimam materiam Baptismi actionem illam, cui necessario, per se annexum est homicidium, & peccatum mortale.

Quia tamen sentiunt, Baptismum illum valere, dicunt actionem illam absolute fore ablutionem. Nam in tantum non esset immersio sine emersione: emersionem autem non esse necessariam ad substantiam Baptismi, diximus supra, —— Neque quod sit occisiva, & fiat animo etiam occidendi, tollit, quin actio illa sit sacramentalis; & Deus Auctor Baptismi ad eam, ut sacramentalem, licet non ut pravam, concurrat. Nam licet Minister concreet ex intentione utendi ad sacrilegium, valide consecrat: & licet baptizet aqua fervida, aut venenata, unde puer statim moriatur, adhuc valide baptizat, etiam apud Auctores contrarios: & si quis oleo venenato ungeret infirmum, unde moreretur, valide inungeret.

XVI. His tamen non obstantibus: stante dubio, si sic baptizatus superviveret, esset sub conditione baptizandus: tamen si moreretur, sacra sepultura donandus esset; quia qui sic baptizavit intendit baptizare, & probabiliter operatus est.

Ex his sequitur: nec licere puerum jam jam moriturum projicere in fluvium, vel puteum, ut sic baptizetur, & salvetur; etiamsi non esset alia via eum baptizandi; non enim sunt facienda mala, ut veniant bona, innocentem vero occidere, malum est. Utrum autem sit omittendus Baptismus pueri, qui timetur celerius, propter ablutionem, moriturus? Dico, quod si ablutio, vel esset mortem allatura, vel notabiliter acceleratura, omittendus esset Baptismus. Quia tamen casus iste vix apparet in praxi possibilis, maxime in Baptismo per effusionem dato; cum modica aspersio aquæ tepidæ, quæ potest adhiberi, moraliter loquendo non posset esse tam noxia; & etiam quia nimia mortis acceleratio nihil faciendo videtur: ideo propter hoc non videtur Baptismus omittendus.

An vero valide baptizaret, qui puerum per calathum, vel aliquid simile, proferendo super eum verba, in aquam demitteret? Respondetur affirmative. Quia non est necesse, ut baptizans tangat aquam, dummodo illa per ipsum adhibita tangat baptizatum. De his videri possunt Gabriel, Richardus, Scotus, *in* 4. *dist.* 4. & 5. Paludanus, Silvester. Et ex Recentioribus Silvius, *in* 3. *part. qu.* 66. *art.* 7. Frassen, *qu.* 5. *de Materia proxima Bapt.* Henno. *De Bapt. disp.* 2. *qu.* 3.

DUBIUM VI.

De Formâ Baptismi apud Græcos, & Latinos.

§. I.

Forma Baptismi apud Græcos.

I. LIcet substantialiter eadem forma baptizent Græci, & Latini; aliis tamen terminis concipitur una, ac altera. Nunc de forma apud Græcos adhiberi solita agemus. Hæc autem his terminis concipitur: *Baptizatur Servus* (vel serva) *Dei N. in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.* Ita Joannes Moschus, qui seculo septimo vixit, *cap.* 176. sui Prati Spiritualis. Eamque tradunt Arcudius, & novissime Goar noster de officio Baptismatis. Ubi totum ritum, quem in eo conferendo servant Græci, accurate describit: & talem esse confirmavit Concilium Florentinum in Decreto pro Armenis. Quamvis autem apud præfatum Concilium, sicut & apud S. Thom. 3. *part. qu.* 66. *art.* 5. loco *Baptizatur*, ponatur *Baptizetur*: Constans tamen est in Græcorum Euchologiis legi *Baptizatur*: sed res facti est, quæ nihil officit.

II. Antiquissimum esse apud Græcos hujus formulæ usum in Baptismo conferendo, testantur eorum Euchologia a mille, & amplius annis exarata, in quibus refertur, Chrysostomi etiam ætate, nimirum, quarto seculo, apud Orientales in usum jam venisse colligitur ex ipsius Chrysostomi verbis, *Hom.* 1. *in Act. Apost.* Ubi super illa verba: *Baptizamini Spiritu Sancto*, ait: *Non dixit Christus*: Vos vero ego baptizo in Spiritu Sancto, *sed* Baptizamini: *nos docens, ut modeste de nobis sentiamus.*

III. Hinc colligi potest ratio, qua moti fuerunt Græci ad non exprimendam personam Ministri in forma Baptismi, nec illam in prima persona *baptizo*, sed in tertia *baptizatur* proferendam: ne scilicet Minister, vel quisquis alius existimaret, auctoritate Ministri Baptisma conferri, & ab eo virtutem habere. Unde S. Th. 3. par. qu. 66. art. 5. ad 1. *Græci autem* (inquit) *non attribuunt actum Baptismi Ministris, ad evitandum Antiquorum errorem, qui virtutem Baptismi baptizantibus attribuebant, dicentes:* (1. Cor. 1.) Ego sum Pauli, & ego Cephæ: *& ideo dicunt*: Baptizetur servus Christi talis, in nomine Patris &c.

Id etiam factum dici potest, ne Novatiani, quorum hæresis per Orientem serperat, ex Ministri expressione in forma Baptismi suum implum errorem concluderent; nempe, fidem Ministri requiri ad ejus validitatem. Quemadmodum Ariani in Hispania ex triplici immersione in Baptismo, tunc fieri solita, suam hæresim de triplici in divinis personis substantia concludebant. —— Addi demum potest: Græcos id fecisse, quia propius accedere putarunt ad exemplum Apostolorum, & Christi; quos ita baptizasse opinati sunt.

IV. Dico ergo. Valet, quæ a Græcis adhibetur, Baptismi forma. Prob. ex S. Thom. loco nuper citato, sic. Dicta Græcorum forma exprimit actum, quem exercet Minister, dum dicit *Baptizatur*, nempe, ablutionem. Exprimit personam, quæ baptizatur, dum dicit *servus Dei N.* Exprimit causam præcipuam, quæ interius baptizat, & abluit, nempe Trinitatem, & per distinctum trium Personarum invocationem ejusdem Trinitatis fidem explicitam complectitur; ergo &c. Quapropter Eugenius IV. in Decreto pro instructione ad Armenos, eam approbat, asserens, per dicta verba verum perfici Baptisma. Sic enim habet: *Non negamus, quin & per illa verba; Baptizetur talis servus Christi in nomine Patris &c. Vel baptizatur manibus meis talis in nomine Patris &c. Verum perficiatur baptisma.*

V. Sed quæres: Cum, ex dictis, aliqui contendant, Græcos sub hac forma conferre Baptisma, dicendo: *Baptizetur*; sumiturne ly *Baptizetur* imperative, an deprecative?

Respondeo, quod si admittamus cum S. Thom. & Eugenio IV. Græcos indifferenter dicere *Baptizatur*, & *Baptizetur*; hoc verbum *Baptizetur* debet sumi imperative, non deprecative. Tum quia: ut docet S. Th. *qu.* 29. *Supplem. art.* 8. in sola Extrema unctione forma modo deprecativo profertur. Tum quia: si sumeretur deprecatorio modo, orando scilicet Deum, ut Catechumenum abluat; jam per illa verba, externa, & sacramentalis ablutio, quæ est actio Ministri baptizantis, nullatenus exprimeretur. Neque enim Minister Deum deprecaretur, ut Catechumenum exterius abluat; hoc enim facit ipse Minister: sed Deum deprecaretur, ut ipsum interius, & spiritualiter abluat; ergo in forma Græcorum deprecative prolata, actus externus, & sacramentalis Ministri non exprimeretur; quod tamen in forma sacramenti exprimi debet.

§. II.

De Forma Baptismi apud Latinos.

VI. DE forma apud Latinos adhiberi solita tria quæremus. Primum: quænam sit. Secundum: an termini, quibus ablutio externa exprimitur, sint necessarii ad valorem. Tertium: an necessaria sit etiam expressa trium Personarum SS. Trinitatis invocatio. Duo priora in præsenti tractabimus. Tertium vero in sequenti dubio.

VII. Dico primo. Conveniens, & legitima Baptismi forma, qua utuntur Latini est: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Ita præscriptum legitur in Concilio Lateranensi IV. cap. *Firmiter*: Florentino in Decreto Eugenii: & Tridentino, *Sess.* 7. *de Bapt. can.* 4. & in Rituali Romano jussu Pauli V. ac nulla alia Ecclesia Occidentalis utitur. Et quidem conformis est verbis Christi, Matth. 15. 28. *Docentes omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris &c.* Et convenientem esse tradit S. Thom. 3. *par. qu.* 66. *art.* 5. Ex enim est conveniens forma baptizandi, in qua exprimuntur omnia, quæ exprimenda sunt: talis autem est prælaudata Latinorum forma. Nam quæ in forma Baptismi exprimi debent, sunt primo: causa principalis, a qua Baptismus virtutem habet, quæ est sancta Trinitas. Secundo: causa instrumentalis, quæ est Minister, qui tradit exterius sacramentum. Tertio: subjectum, cui traditur: atqui hoc totum exprimitur in præfata forma: Minister enim tangitur, cum dicitur: *Ego baptizo.* Subjectum tangitur, cum additur ly *te*: causa autem principalis, cum dicitur: *In nomine Patris &c.*

VIII. Porro pervetustam esse hanc formam, colligitur ex Sacramentario S. Gregorii, *tit.* 66. ex Ordine Romano, qui paulo post Gregorium in lucem prodiit; quibus apparet, ante seculum septimum in usu fuisse, cum S. Gregorius eam non imperet quasi rem recentem; sed eam tamquam ritum communi usu apud Latinos receptum describat. Eum quoque videre est in Liturgiis Gallicanis antiquis, quas P. Mabillonius in lucem dedit. Difficultas tamen est quoad illa verba: *Ego te baptizo* in prima persona expressa, quæ in veterum Patrum scriptis non reperiuntur. Immo S. August. *lib. Quinquagintæ Homil. Homilia* 23. (nunc ser. 99.) observans Christum mulieri peccatrici dixisse: *Dimittuntur tibi peccata tua*; non autem: *dimitto tibi peccata tua*; dicit: *Medicus bonus ægros non solum præsentes sanabat; sed & futuros etiam prævidebat. Futuri erant homines qui dicerent: Ego peccata dimitto, ego justifico, ego sano quemcumque baptizo*: Videtur ergo conformior forma Græcorum, dicens: *Baptizatur*, & antiquior, quam forma Latinorum, dicens: *Ego te baptizo.*

Sed hæc non obsunt. Loquebatur enim S. Augustinus ibi adversus Donatistas, qui volebant, sanctitatem Ministri aliquomodo influere ad veritatem sacramenti; quasi meritis hominum peccata dimitterentur. Hos ergo redarguit ostendens, non homines, seu Ecclesiam, sed Spiritum Sanctum per Ecclesiam, seu per homines peccata dimittere: & utitur verbis Christi, Joann. 20. ver. 22. *Si cui dimiseritis peccata, dimittuntur ei*; addens, hoc est: *Spiritus dimittit, non vos.* Quia tamen Spiritus non semper per seipsum peccata dimittit, sed vis ordinaria vult ea dimittere ministerio hominum, per sacramenta; ideo & homines dicuntur peccata dimittere, externo scilicet ministerio, actum sacramentalem exhibendo: & rursus peccata dicuntur a Deo dimitti auctoritate interius operante. Unde sive dicatur cum Græcis: *Baptizatur*: sive cum Latinis: *Ego Baptizo*; utroque modo idem exprimitur, nimirum, Ministrum ponere actionem externam a Deo institutam, per quam Deus, non homo peccata dimittit, & baptizat. Hoc idem S. Augustinus explicavit, *Tract.* 6. *in Joannem*, his verbis: *Ut quamvis multi Ministri baptizaturi essent, sive justi, sive injusti, non tribueretur sanctitas Baptismi, nisi illi super quem descendit columba; de quo dictum est*: Hic est, qui baptizat in Spiritu Sancto. *Petrus baptizet, hic est qui baptizat; Paulus baptizet, hic est qui baptizat.* Quæ doctrina in hic materia præ oculis habenda est.

IX. Dico secundo. Expressio actus externi sacramentalis, nempe, ablutionis, sive in prima, sive in tertia persona necessario requiritur, ut Baptismus valeat. Unde qui hæc verba: *Ego te Baptiza*, aut hæc alia Græcorum: *Baptizatur servus Dei*, vel alia æquivalentia non proferret; sed his tantum: *In nomine Patris &c.* uteretur, verum, ac integrum Baptisma non conferret.

Probatur ex Alexandro Papa III. *Extra, de Bapt. & ejus effectu, Cap. si quis.* Ubi sic loquitur: *Si quis puerum ter in aqua merserit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen: & non dixerit, Ego te baptizo, puer non est baptizatus.* Unde Alexander VIII. 7. Decembris anno 1690. inter alias propositiones, hanc, *nu.* 27. proscripsit: *Valuit aliquando Baptismus sub hac forma collatus: In nomine Patris &c. & prætermissis illis: Ego te baptizo.*

Rationem autem dat S. Thom. 3. *par. qu.* 66. *art.* 5. *ad* 2. dicens: *Quod, quia ablutio hominis in aqua propter multa fieri potest; oportet, quod determinetur in verbis formæ, ad quid fiat: Quod quidem non fit per hoc, quod dicatur*: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: *quia omnia in tali nomine facere debemus, ut habetur Colloss.* 5. *Et ideo, si non exprimatur actus Baptismi, vel per modum nostrum, vel per modum Græcorum, non perficitur sacramentum.* Ita S. Thom. qui deinde affert Decretalem Alexandri III. supra laudatam. Cum enim Sacramentum sit signum exterius, ac visibile debet in ejus collatione exterius exprimi id, ad quod significandum est institutum.

X. Necessarium quoque esse in forma Baptismi exprimere personam suscipientem Baptismum, vel per pronomen *Te*, vel alio æquivalenti nomine, ut faciunt Græci: colligitur ex verbis Christi, *Matth.* 28. *Baptizantes eos*. Quibus ex communi Ecclesiæ intelligentia, & praxi indicavit, in conferendo Baptisma utrumque exprimi debere: nimirum, & actum baptizantis, & personam, in quam cadit ille actus. Eo modo, quo cum Christus, *Joan.* 20. dixerit: *Quorum remiseritis peccata &c.* colligimus, ad valde absolvendum, non sufficere dicere: *Absolve*; vel *Datur absolutio in nomine Patris &c.* nisi exprimatur persona absolvenda: sic cum Christus dixerit *Baptizantes eos*, non satis erit dicere vage: *Baptizo*; sed exprimi debet persona, supra quam cadit. Eo vel maxime, quod actus ille suam individuationem accipit potissime ex persona, quæ baptizatur.

§. III.

Solutio Objectionum.

XI. OBjicitur primo. Actus debet attribui principali agenti magis, quam Ministro; ergo actum baptizandi incongrue sibi tribuit Minister, dicens: *Ego baptizo*; sed melius diceret cum Græcis: *Baptizatur*.

Respondet S. Thom. citata *qu.* 66. *art.* 1. *ad* 1. neg. cons. Nam *Actio attribuitur instrumento, sicut immediate agenti: attribuitur autem hujusmodi actio principali agenti, sicut in cujus virtute instrumentum agit. Et ideo, in forma Baptismi conveniens significatur Minister, ut exercens actum Baptismi, per hoc quod dicitur*: Ego te baptizo; *sicut & ipse Dominus baptizandi actum attribuit Ministris, dicens* (Matth. ultimo) Baptizantes eos. *Causa autem principalis significatur, ut in cujus virtute sacramentum agitur, per hoc quod dicitur*: In nomine Patris &c. *Non enim Christus baptizat sine Patre, & Spiritu Sancto*. Quare autem Græci non attribuunt actum Baptismi Ministro, diximus cum eodem S. Thom. §. *nu.* 3. unde hic non est repetendum.

XII. Objicies secundo. Non oportet, ut qui actum aliquem exercet, de actu exercito faciat mentionem; sicut ille, qui docet, non oportet, ut dicat: *Ego vos doceo*. At Christus simul dedit præceptum docendi, & baptizandi: *Euntes docete omnes Gentes, baptizantes eos &c.* ergo sicut Minister dum docet, non debet dicere: *Ego vos doceo*; ita nec dum baptizat debet dicere: *Ego vos*, vel te *baptizo*; sed satis est, ut in exercitio baptizet.

Respondeo primo, ex dictis supra, §. 2. *nu.* 7. cum Div. Thom. *art.* 5. *ad* 2. quod quia ablutio hominis in aqua propter multa fieri potest; oportet, quod determinetur in verbis formæ propter quid fiat. Quod non fit per hoc, quod dicitur: *In nomine Patris &c.* quia in hoc nomine omnia facere debemus.

mus. Unde ad determinandum finem, propter quem fit, dici debet: *Ego te baptizo*, vel *baptizatur*.

Respondeo secundo cum eodem S. Th. in 4. *dist.* 3. *q.* 1. *a.* 2. *q.* 1. *ad* 4. quod ad validitatem Baptismi requiritur in Ministro intentio faciendi id, quod Christus instituit, & Ecclesia facit, quæ non requiritur in doctrina: & ideo oportet exprimi omnia, quæ determinant intentionem ad actum illum. Et ideo licet in docente non requiratur, ut exprimat se docere, sed satis sit, ut de facto doceat; requiritur tamen in Ministro Baptismi, ut exprimat, se baptizare, idest, se velle facere actum illum, ut Christus instituit, & Ecclesia facit.

Vel dicendum (inquit S. Doctor) *quod alii actus habent efficaciam ex suo exercitio tantum; sed actus baptizandi habet efficaciam ex forma verborum; & quia talis efficacia est sacramentalis, idcirco oportet, quod verba significando, efficaciam actui præbeant; & ideo oportet, baptizantem actum suum verbo significare, quamvis in aliis actibus non reperiatur.* Accedit: quod antiqua Ecclesiæ tum Latinæ, tum Græcæ praxis ita nos semper docuit; ut in forma Baptismi actus baptizantis exprimatur.

XIII. Sed contra hæc ultima verba instabis. Si hæc fuisset perpetua Ecclesiæ praxis, innotuisset omni sæculo: atqui hoc non innotuit; ergo &c. Min. prob. Petrus Claromontensis Episcopus, qui circa annum 1159. floruit videns, in sua Diœcesi, qui in necessitatis articulo baptizabant, nil aliud facere, quam infundere aquam dicendo; *In nomine Patris &c.* dubius de valore talis Baptismi, consuluit per Litteras Mauritium Episcopum Parisiensem, & Stephanum Tornacensem Episcopum. Mauritii autem sententia, fuit Baptismum non valere; Stephani autem, valere. Eorum tres Epistolæ leguntur, *Tomo* 3. *Bibliotheca Patrum*; ergo tunc temporis non erat compertum, hanc formam esse in praxi per universam Ecclesiam.

XIV. Respondeo, neg. min. Contrarium enim ostendit S. Gregorius in suo libro *Sacram.* Ubi in forma Baptismi reperiuntur hæc verba: *Ego te baptizo* & Euchologia Græcorum a mille, & amplius annis habent, *Baptizatur servus Dei &c.* Neque de hoc dubitabat Petrus Claromontanus; sed an omissio illius redderet Baptismum invalidum; quod indicat ex Ecclesiæ universalis Traditione fuisse notum, Baptismum sic esse conferendum: alias dubius de illius valore Petrus non fuisset, nec Mauritius in sua responsione adeo constanter respondisset: *In quem modum forma Baptismi traditur, & accipi debeat, Scripturarum divinarum auctoritate, & SS. Patrum testimonium habemus, in hunc modum scilicet:* Ego te baptizo in nomine Patris &c. *Et tanta est verborum vivacitas, ut nihil immutari, nihil innovari oportet. Nisi vero tota hac verba simul a quocumque, & quacumque lingua proferantur, Baptismum esse non credimus.*

Neque rationes, quibus Stephanus Tornacensis tueri nititur oppositum, sunt gravis momenti. Non quidem prima, quam his verbis affert: *Nondum legi, baptizantes eos, & dicentes: Ego te baptizo in nomine Patris &c.* Hoc enim argumentum est negativum; quod nullius roboris est, quando maxime Ecclesiæ Traditio oppositum sua praxi demonstrat:

Neque urget secunda ratio, quam ex eo petit: quod Innocentius I. & S. Augustinus agentes de Baptismo hæreticorum dicant, illum esse validum dummodo fuerint baptizati sub expressa invocatione trium personarum Sanctissimæ Trinitatis; nec umquam meminerunt hujus particulæ *Baptizo te* —— Nam in primis Innocentius, & Augustinus loquuntur de verbis, quibus Baptismus confecratur; hæc autem sola, sunt verba exprimentia Trinitatem: verbum enim *Te baptizo*, solum ponitur ad exprimendum actum Ministri. Hujus autem ideo non meminerunt, quia Hæreticorum error non in hoc situs erat, quod omitterent has voces *Baptizo te*: has enim omnes ex instituto Christi proferebant: sed in hoc, quia plures circa expressionem trium personarum Trinitatis errabant: ideoque de hoc solliciti erant Augustinus, & Patres. Sed quid moror? Alexander enim III. qui eodem sæculo desinente sedit, dubium omne circa hoc sustulit Decretali, supra a nobis relata, quam etiam affert S. Thomas, hac *qu.* 66. *art.* 5. *ad* 2. qua statuit: quod *Si quis puerum ter in aqua immerserit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, amen, & non dixerit: Ego te baptizo in nomine Patris &c. Non est puer baptizatus.* Quare in hoc laudare non possum P. Juenin, qui hanc difficultatem sibi proponit, & quasi anceps insolutam relinquit.

XV. Objicies tertio. Qui baptizatur sæpe non intelligit, puta, si sit surdus, aut puer: frustra autem ad tales sermo dirigitur, cum *Ecclesiastici* 32. dicatur: *Ubi non est auditus ne effundas sermonem*; ergo &c.

Respondet S. Th. art. 5. citato ad 3. *Quod verba, quæ proferuntur in formis sacramentorum, non pronuntiantur solum causa significandi, sed etiam causa efficiendi; in quantum habent efficaciam ab illo verbo, per quod facta sunt omnia. Et ideo convenienter dirigunturnon solum ad homines non intelligentes, sed etiam ad creaturas insensibiles; ut cum dicitur:* Exorcizo te creatura salis.

DUBIUM VII.

An in Baptismo Necessaria sit Expressio Trium Personarum Sanctissimæ Trinitatis.

§. I.

Errores circa hoc.

I. PRimis Ecclesiæ seculis quosdam hæreticos, ignoti nominis, in tribus principiis, ac in tribus Filiis, & in tribus Paracletis Catechumenos baptizasse, apparet ex *Can.* 49. Apostolico, in quo damnantur. Quem errorem sæculo sexto nondum penitus extinctum damnavit quoque Vigilius Papa, *Epist.* 2. *c.* 6. scribens: *Si quis Episcopus, aut Presbyter juxta præceptum Domini non baptizaverit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; sed in una persona Trinitatis, aut in duobus, aut in tribus Patribus, aut in tribus Filiis, aut in tribus Paracletis: projiciatur de Ecclesia Dei.*

II. Marciæ a Marco Valentini discipulo, teste Irenæo, *l.* 1. *Adversus hæres. c.* 21. alias 18. baptizandos ad aquas ducebant, dicentes: *In nomine ignoti Patris omnium, in veritate matris omnium, & in nomine descendentis Jesu ad unctionem, & redemptionem, & communionem virtutum.* Hanc eamdem Marcitarum insaniam refert Theodoretus, *lib.* 1. *Hæretic. fabularum.*

III. Paulianistæ a Paulo Samosateno, qui personas in SS. Trinitate non distinguebant, vana quadam, ac irrita in baptizando forma utebantur: quapropter ab eis baptizati, iterum baptizari jussi sunt *Can.* 19. Sinodi Nicænæ Primæ. Item in *Can.* 8. Concilii Laodiceni Cataphrygæ (Montani quædam species in Phrygia) rebaptizari jubentur. Quod confirmavit Conc. Constantinopolitanum 1. *Can.* 7. his verbis: *Montanistas, quos nunc Phrygas dicimus ... ut paganos recipimus.* Hos verisimile est Baptismum contulisse: *In nomine Patris, & Filii, & Montani*, quem Paracletum esse dicebant. Quod colligo ex S. Greg. Magno, *l.* 9. *Epist. Ep.* 61. (modo *l.* 11. *Epist.* 67.) *ad Quiricum Episcop.* dicente: *Hi hæretici, qui in Trinitatis nomine minime baptizantur, sicut sunt Bonosiaci, & Cataphrygæ: quia & illi Christum Dominum non credunt; & isti Spiritum Sanctum perverso sensu esse pravum quemdam hominem Montanum credunt ... Cum ad sanctam Ecclesiam veniunt, baptizantur.*

IV. Photinianos quoque in forma Baptismi errasse, ostendunt verba Concilii Arelatensis 2. Can. 16. *Photinianos, & Paulianistas secundum Patrum statuta baptizari oportet.* De Arianis etiam quibusdam fertur, hac formula baptizasse *Ego te baptizo in nomine Patris per Filium* (quasi instrumentum & creaturam) *in Spiritu Sancto*; Eunomianos etiam in forma Baptismi Trinitatis personas non expressisse, notat Theodoretus, *l.* 4. *Hæretic. fab. c.* 3. de Eunomio scribens: *Idem sancti etiam Baptismatis legem olim a Domino, & Apostolis traditam evertit, & contrariam sanxit: non oportere dicens, ter illum immergere, qui baptizatur, nec invocare Trinitatem; sed semel baptizare in Christi mortem.*

V. Apud Modernos hæreticos Lutheranos, Zuinglianos, Calvinistas &c. servatur quidem forma Evangelica; undae ex iis ad Ecclesiam Catholicam venientes non rebaptizantur. Sed Lutherus, *l. de Capt. Babylon. cap. de Baptismo*, valere dixit Baptisma quibuscumque verbis conferatur; modo tamen non in nomine hominis, sed in nomine Domini detur, aut recipiatur; ita ut si baptizans in nomine Dæmonis conferret, & baptizatus in nomine Domini reciperet, valeret Baptismus. Zuinglius vero, *in libro de Vera, & falsa religione*, dicit, certam verborum prolationem non requiri, ut sacramentum valide conferatur.

§. II.

Resolutio Dubii.

VI. CIrca necessitatem expressionis omnium trium personarum in collatione Baptismi ad ejus validitatem, etiam inter Doctores Catholicos, aliquam diversitatem invenio. Magister enim sententiarum censuit, unius tantum e personis Trinitatis invocationem satis esse ad valorem Baptismi. Ita, *in* 4. *sent. dist.* 3. *Littera* E. S. Th. admittit, ut probabile, cum Apostolis divinitus dispensatum fuisse, ut in nomine solius Christi baptizarent; quo Christi nomini, quod tunc apud Hebræos odio erat, honor conciliaretur. Sic 3. *p. q.* 66. *a.* 6. *ad* 1. Cajetanus vero scripsit, hisce quoque temporibus validum fore Baptisma, si in nomine solius Christi, omissis aliis personis, conficeretur.

VII. Dico. Invocatio trium personarum SS. Trinitatis expressa adeo necessaria est ad valorem Baptismi; ut si conferatur cum expressione unius tantum, & etiam solius Christi, Baptismus nullus sit. Probo ratione S. Thomæ contra Mag. sent. & Cajetanum: *Sacramenta habent efficaciam ab institutione Christi*; ergo *Si prætermitteretur aliquid eorum, quæ Christus instituit circa aliquod sacramentum, efficacia caret; nisi ex speciali dispensatione ejus, qui virtutem suam sacramento non alligavit:* sed *Christus instituit, sacramentum Baptismi dari cum invocatione Trinitatis*; ergo *quidquid deest ad plenam invocationem Trinitatis, tollit integritatem Baptismi.*

Nec obstat (inquit S. D.) *quod in nomine unius personæ intelligitur alia (sicut in nomine Patris intelligitur Filius) aut quod ille, qui nominat unam solam personam, potest habere rectam fidem de tribus: quia sicut ad sacramentum requiritur materia sensibilis; ita & forma sensibilis. Unde non sufficit intellectus, vel fides Trinitatis ad perfectionem sacramenti, nisi sensibilibus verbis Trinitas exprimatur. Unde & in Baptismo Christi, ubi origo sanctificationis nostri Baptismi, affuit Trinitas in sensibilibus signis: scilicet, Pater in voce, Filius in humana natura, Spiritus Sanctus in columba.*

VIII. Adfert insuper S. Th. in arg. *Sed contra*, auctoritatem Pelagii Papæ relati c. *Si revera*, de Consecr. dist. 4. qui scribens Gaudentio Episcopo, ait: *Si hi, qui in locis dilectionis tuæ vicinis commorari dicuntur, sed solummodo in nomine Domini baptizatos fuisse confitentur, sine cujuscumque dubitationis ambiguo, eos ad fidem catholicam venientes, in sancta Trinitatis nomine baptizabis.* Ubi Pelagius pro eodem accipit *in nomine Domini*, ac in nomine *Christi*. Tum quia: nemo umquam legitur usus in baptizando hac formula: *In nomine Domini*. Tum quia: idem Pontifex in eodem decreto de illis loquitur, de quibus dicit, multi sunt, qui in nomine solummodo Christi se asserunt baptizare.

IX. Ad hæc si bene attendisset Cajetanus, non dixisset, etiam hisce temporibus validum fore Baptismum in solius Christi invocatione collatum. Circa enim validitatem sacramentorum, debemus discurrere secundum Christi institutionem, perpetuam Ecclesiæ Traditionem, & Patrum consensum; nisi appareat aliqua dispensatio a Deo; atqui secundum Christi institutionem, Ecclesiæ perpetuam Traditionem, & Patrum consensum ad valorem Baptismatis requiritur expressa trium personarum Trinitatis invocatio: nulla legitur facta a Deo dispensatio; ergo &c. min. quantum ad Christi institutionem, apparet ex Christi verbis *Matth.* 28. *v.* 19. quibus trium personarum Trinitatis expressam invocationem Apostolis, eorumque in Baptismi administratione successoribus præcepit, dicens: *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.*

Quantum vero ad perpetuam Traditionem Ecclesiæ & Patrum, testes sunt Irenæus, qui, ut §. præcedente observavimus, Marcosiorum Baptisma reficit; eo quod Trinitatis personas non exprimerent. Tertullianus, qui, *lib. de Baptismo*, *c.* 6. dicit primo: Catechumenos, dum baptizarentur, solitos fuisse edere professionem fidei in Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum. Secundo: hinc fidem in Baptismo, Patris, Filii, & Spiritus Sancti invocatione obsignari.

Concilium Arelat. I. anno 314. in causa Donatistarum habitum districte præcipit, *Can.* 8. de hæretico ad fidem catholicam redeunte, ut interrogetur: an in trium Personarum invocatione extra Ecclesiam baptizatus fuerit. Quod *Si prævideritin Patre, & Filio, & Spiritu Sancto esse baptizatum, manus ei tantum imponatur, ut accipiat Spiritum Sanctum. Quod si interrogatus, non responderit hanc Trinitatem: baptizetur:* Ergo huic Synodo Baptismus datus sine invocatione Patris, & Filii, & Spiritus Sancti ratus non fuit. Unde Augustinus, l. 6. de Baptismo contra Donat. c. 25. *Quis nesciat* (inquit) *non esse Baptismum Christi, si verba evangelica, quibus Symbolum constat, illic defuerint? Sed facilius inveniuntur hæretici, qui omnino non baptizent, quam qui non illis verbis baptizent.* Quænam autem sint evangelica verba, *l.* 3. *de Bapt. contra Donat. c.* 15. aperit his verbis: *Si Evangelicis verbis: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Marcion Baptisma consecrabat, integrum erat sacramentum.*

X. Innocentius I. quarto sæculo desinente, *Epist. ad Macedonia Episcopos*, *c.* 5. ideo Concilium Nicænum jussisse, ut iteraretur Baptisma a Paulianistis datum, non autem datum a Novatianis; quia illi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti suos Catechumenos non abluerent: hi vero inter baptizandum his sanctissimis nominibus uterentur.

Demum Scriptores, qui a sexto sæculo usque ad præsens de forma Baptismi egerunt (si Magistrum sent. & Cajetanum excipias) præfatæ Traditioni obsequentes, trium personarum Trinitatis expressam, ac distinctam invocationem ad valorem Baptismi necessariam esse agnoverunt: sequentes S. Gregorium Magnum in suo Sacramentario, & *lib.* 9. *Epistolar. Epist.* 61. *ad Quiricum*, ut superius retulimus. Quæ omnia confirmarunt Seculo XV. Engenius IV. *in Decreto Armenorum*; & Seculo XVI. Tridentinum, *sess.* 7. *de Bapt. Can.* 4.

Non fuisse autem a Deo dispensatum, ut aliter Baptisma conferretur, apparet: quia hujus dispensationis nullum monumentum afferri potest, excepto tempore Apostolorum, de quo infra.

§. III.

Solutio Objectionum.

XI. PRimo objici potest. In nomine unius personæ intelligitur alia, & qui unam exprimit, habere potest fidem de aliis; ergo qui in nomine unius tantum personæ baptizaret, baptizaret in nomine omnium, & proinde valide —— Sed ad hoc respondimus, §. præced. cum S. Thom. Videantur ibi dicta.

XII. Secundo objicitur S. Ambrosius, qui *l.* 1. *de Spiritu Sancto*, *c.* 3. asserit, Eupuchum Reginæ Candacis baptizatum in Christo, integrum sacramentum, verumque illius effectum consecutum fuisse: *Denique* (inquit) *& Ethiops Candacis Reginæ baptizatus in Christo, plenum mysterium consecutus est.* Objectioni autem, quæ fieri poterat ex omissione aliarum Trinitatis personarum, occurrit dicens: *Si unum in sermone comprehendas, aut Patrem, aut Filium, aut Spiritum Sanctum, plenum est fidei sacramentum.* Et subinde ostendens, fore etiam validum Baptismum in Spiritu Sancto tantum (sicut est in Christo) collatum, dicit: *Qui unum dixerit, Trinitatem significavit. Si Christum dicat, & Deum Patrem, a quo unctus est Filius, & ipsum, qui unctus est, Filium, & Spiritum, qui unctus est designasti*; ergo Ambrosio probatus erat baptismus in una tantum Trinitatis persona collatus.

XIII. Responderi potest primo. S. Ambrosium locutum fuisse solum de Baptismo collato tempore Apostolorum (loquitur enim de Baptismo Eunuchi Reginæ Candacis) qui probabiliter collatus fuit in solius Christi nomine, ut infra dicetur.

Respondeo secundo, S. Ambrosium ibi non loqui de Baptismo, quantum ad essentiam; ad quam requiri, ut essentialem, formalem expressam trium personarum invocationem affirmamus: sed loqui de effectu sacramenti. Hic enim esto aliquando uni personæ tribuatur; ab hac tamen ita procedit, ut etiam procedat ab aliis: quia operationes ad extra sunt toti Trinitati communes, ut fert Theologorum axioma. Porro, hanc esse suam mentem exprimit S. Ambrof. his verbis: *Ubi operatio aliqua divina, aut Patris, aut Filii, aut Spiritus designatur; non solum ad Sanctum Spiritum, sed etiam ad Patrem referitur, & Filium: nec solum ad Patrem, sed etiam ad Filium referitur, & Spiritum.* Et hujus principii veritatem ostendit in Baptismo Eunuchi Candacis Reginæ; qui licet fuerit baptizatus in Christo, idest, justificatus a Christo Baptismi institutore, seu operatione Christi: non sic tamen ab eo justificatus fuit, quin illa operatio esset etiam Patris, & Spiritus.

XIV. Objicies tertio. Nicolaus I. Cap. *A quodam*, de Consec. dist. 4. consultus de multis a quodam Judæo baptizatis, respondit: *Qui in nomine S. Trinitatis, vel tantum in nomine Christi, sicut in Actibus Apostolorum legitur, baptizati sunt (unum quippe, idemque est, ut Sanctus ait Ambrosius) rebaptizari non debent*; ergo &c.

XV. Respondeo, Nicolaum in illo responso duo dicere: unum ex professo, de quo a Bulgaris consultus fuerat: aliud obiter. Consultus autem fuerat, non, an valeret Baptismus sola Christi invocatione collatus; sed an valeret Baptismus a Judæo datus. Cumque responsa Pontificum in Jus non transeant quantum ad id, quod obiter tangunt; sed solum quantum ad id, quod ex professo statuunt: ideo ex dicto colligi debet, Baptismum, sic a Judæo datum, valere. Quod autem valeat, etsi collatum solius Christi invocatione; particularis sententia fuit Nicolai, non ut Pontificis, sed ut privati Doctoris, quam ipse putavit esse Ambrosii: ideoque non tanti ponderis esse debet, ut communem Ecclesiæ, & Patrum sententiam oppositam asserentium, Baptisma collatum in solius Christi nomine non valere, quidquid sit, an tempore Apostolorum validus fuerit, valeat infirmare. Eo vel maxime, quod extant Decreta contraria: tum Pelagii Papæ supra relati: tum Zachariæ de Consecratione, dist. 4. cap. *In Synodo*. Ubi probans decretum cujusdam Concilii Anglicani ait: quod *Si quis unam de Trinitate personarum in Baptismo non nominaret, illud Baptisma verum esse non posset*: ad quæ Nicolaus forte non respexit, quia sub oculis non habuit.

XVI. Objicies quarto. S. Bern. *Epist.* 340. modo 403. *ad Henricum Archidiaconum*, expresse dicit, valere Baptismum collatum *In nomine Dei, sancta, ac vera Crucis*. Eo quia *In nomine Dei unam expressit substantiam Trinitatis... Neque enim cum juxta communem Ecclesiæ constitutionem dicimus*: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, *aliud intelligendum est, quam in Confessione Trinitatis... Legimus sane in Actibus Apostolorum, non modo*: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; *verum & in nomine Domini Jesu Christi aliquos baptizatos.*

XVII. Respondent aliqui, Epistolam non esse genuinum S. Bernardi fœtum sed suppositium. Verum his assentiri non possum: maxime quia accuratissimus P. Mabillon in sua editione eam ut genuinam recognoscit, ac se cum probatis codicibus contulisse dicit.

Respondeo ergo, S. Bernardum ibi privatam suam opinionem protulisse. Ait enim: *Vobis de proposita quæstione respondemus, sine præjudicio tamen sanius sapientis.* Quod autem Bernardi ætate probabile erat, hodie non recipitur. Ad id vero, quod subjungit de Baptismo in nomine Christi per Apostolos collato, statim dicemus.

XVIII. Objicies quinto. Constat ex multis Actorum locis Apostolos in nomine Christi Baptismum contulisse. Caput enim 2. vers. 38. *Baptizetur* (inquit Petrus) *unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi*. c. 8. v. 12. de iis, qui Philippo Diacono evangelizanti crediderant; dicitur: *In nomine Jesu Christi baptizabantur viri, ac mulieres*. Cap. 10. v. 48. Gentiles, qui crediderant, Petrus *Jussit eos baptizari in nomine Jesu Christi*. Et cap. 19. v. 5. Paulus aliquos, quos Joannes baptizaverat, voluit iterum baptizari, sed unius Christi invocato nomine. Dicitur enim: *Et baptizati sunt in nomine Domini Jesu*; ergo valet Baptismus in nomine Jesu collatus. Ut rem hanc pro dignitate tractemus, sit

§. IV.

An aliquando Baptismus collatus fuit in solo Nomine Jesu, aut Christi?

XIX. DIco. Probabilis est utraque pars. Affirmativam enim visus est probabilem reputasse S. Thom. motus ex iis, quæ ex Actibus Apostolorum recitata sunt: censens, ex speciali dispensatione, Apostolos in nomine solius Christi tunc baptizasse, ut Christi nomen, quod erat odiosum, honorabile, & existimatione dignum Judæis, & Gentibus redderetur, si ad solam invocationem ejus daretur remisso peccatorum. Ita 3. *p. q.* 66. *art.* 6. *ad* 1. dicens: *Quod ex speciali Christi revelatione Apostoli in primitiva Ecclesia in nomine Christi baptizabant; ut nomen Christi quod erat odiosum Judæis, & Gentilibus, honorabile redderetur per hoc, quod ad ejus invocationem Spiritus Sanctus habatur in Baptismo.* Et in 4. dist. 3. q. 1. a. 2. q. 2. ad 3. *Forma* (inquit) *quam Dominus tradidit, non fuit ab Apostolis mutata quantum ad intellectum; quia in Christi nomine tota Trinitas intelligitur... Sed solum quantum ad vocem: & hoc est, quod quidam dicunt, quod est mutata forma sensibilis, sed non intelligibilis: nec hoc ipsum potuissent, nisi ex familiari consilio Spiritus Sancti. Ratio autem mutationis fuit; ut nomen Christi amabile redderetur, sin ejus nomine Baptismus fieret. Ethoc etiam Ecclesia nunc posset, si speciale præceptum a Spiritu Sancto haberet, non autem propria auctoritate: & quia illius mutationis causa fuit conveniens illi tempori, ideo cessante causa cessat effectus. Et modo non esset Ba-*

Baptismus, si quis in Christi nomine baptizaret, ut communiter dicitur, quamvis quidam contrarium dicant. Quibus S. Thom. admittit quidem, ut probabile, Apostolos in nomine solius Christi Baptizasse; sed hoc dicit factum ex speciali revelatione, & consilio Spiritus Sancti pro illo tempore: modo tamen Baptismus sub tali forma collatus non valeret.

XX. Eamdem sententiam tenent S. Bonaventura, Scotus, & universa ejus schola. Scriptura enim in sensu literali intelligenda est, ubi inde nullum sequitur inconveniens, aut contradictio: Sed Scriptura variis in locis, ut supra vidimus, in Actibus Apost. asserit, Apostolos baptizasse in nomine Jesu, vel Christi, & hinc nullum sequitur inconveniens. Mutatio enim illa formæ erat solum sensibilis, & quoad vocem, non intelligibilis, & quoad sensum. Fiebat speciali Spiritus Sancti instinctu: non enim a generali regula Apostoli discessissent, nisi hoc eis inspiratum fuisset. Aderat causa istud faciendi, nempe, nomen Jesu honorificum reddere. Sicut ergo Christi nomine invocato dabantur Spiritus Sanctus, ejusque dona visibiliter, ut in eisdem Actibus refertur, quæ tamen modo non dantur: eadem ratione potuit in ejus nomine Baptisma dari, quamvis modo dari non possit.

XXI. Huic opinioni accedere videntur Patres: Ambrosius supra relatus, *l. 1. de Spiritu Sancto, c.* Hilarius, *lib. de Synodis*, circa finem, Theophilactus *in cap. ult. Luca*. Quorum auctoritate freti Nicolaus I. Mag. Sent. & Cajetanus crediderunt, non solum valuisse initio nascentis Ecclesiæ, sed etiam postea, quamvis immerito. Hoc idem supponere videtur S. Augustinus, *l. 2. contra Maximinum, c. 17.* Cum enim Arianus iste, quia de Filio legebat Joann. 1. *Omnia per ipsum facta sunt*; admitteret, Filium quidem dici posse Creatorem, non vero Spiritum Sanctum, quia ibi non nominatur nisi Filius; eum arguit sic: *Si autem, quia non est nominatus, quod etiam per illum facta sit creatura, quando de Filio dictum est*: Omnia per ipsum facta sunt; *ideo putas, Dei Spiritum non esse creatorem: procul dubio nec in ejus nomine poteris baptizatos discere, quibus ait Petrus: Agite pœnitentiam, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Domini Jesu Christi; quia non ait: & Spiritus Sancti: nec in Patris nomine, quia nec ipse ibi est nominatus. Si autem, etiam non nominatis Patre, & Spiritu Sancto, in nomine Jesu Christi jussi sunt baptizari; & tamen intelliguntur non baptizati, nisi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: cur non sic audis de Filio Dei* Omnia per ipsum facta sunt; *ut & non nominatum intelligas ibi etiam Spiritum Sanctum?* Quod Augustini argumentum certe non convinceret, nisi in Baptismo tunc collato in nomine Christi, nominati expresse fuissent Pater, & Spiritus Sanctus; ut attente consideranti apparebit.

XXII. Verum quia sententia negans, etiam aliquando Baptismum in solius Christi nomine fuisse collatum, multis arridet ex Recentioribus; utpote conformior verbis Christi, qui Apostolos ad baptizandum mittens dixit, ut baptizarent *In nomine Patris &c.* nec apparet ex Scriptura facta super hoc ulla dispensatio; & conformior etiam videtur Traditioni, & Patribus: ideo, salva superioris sententiæ probabilitate, probabile etiam censeo opinari in oppositum.

Neque in hoc recedo a Sancto Thoma locis laudatis. Nam S. Thomas, qui ibi absolute statuerat non valere Baptisma in solius Christi nomine collatum, ut vidimus; dum postea hoc admittit in responsione ad argumenta, non loquitur asserendo, & absolute statuendo, Apostolos aliquando in solius Christi nomine baptizasse: sed *Hypothetice*, idest, quod si Apostoli aliquando solius Christi nomine invocato baptizarunt, hoc ex speciali revelatione, & consilio Spiritus Sancti fecisse credendum est. Ita enim eum intellexit Catechismus Concilii Tridentini, *Tit. de Baptismo*, cujus hæc sunt verba: *Quod si etiam aliquando tempus fuisse dicendum est, cum Apostoli in nomine tantum Domini Jesu Christi baptizarent; id quidem Spiritus Sancti afflatu eos fecisse, explanatum nobis esse debet: ut initio nascentis Ecclesiæ Jesu Christi nomine prædicatio illustrior fieret, divinaque & immensa ejus potestas magis celebraretur* —— *Quamquam dubium fortasse videri possit, an hujusmodi formula Apostoli aliquem baptizaverint, si Ambrosii, & Basilii gravissimorum Patrum auctoritatem sequi volumus: qui ita Baptismum in nomine Jesu Christi interpretati sunt, ut dixerint, illis verbis significari Baptismum, non qui a Joanne, sed qui a Christo traditus esset; tametsi a communi, & usitata forma, qua distincta tium personarum nomina continet, Apostoli non discederent.*

XXIII. Ex his habetur responsio ad loca, quæ ex Actibus Apostolorum objecta sunt, dum enim dicitur, Apostolos baptizasse *In nomine Jesu*, illis verbis non significatur, Apostolos solum nomen Jesu, exclusis aliis Personis, in formula Baptismi adhibuisse: sed in nomine Jesu baptizasse, Baptismo nimirum, non qui a Joanne, sed qui a Jesu Christo traditus esset in remissionem peccatorum. Hæc responsio traditur a D. Ambrosio, *lib. 1. de Spiritu Sancto, c. 12.*

Vel dicatur secundo. Quod cum in Actibus Apostolorum quidam dicuntur baptizati *In nomine* Jesu Christi, intelligitur *in fide* Jesu Christi, quam profiteri tenebantur antequam baptizarentur: vel in ipso Baptismo, juxta illud, Act. 16. v. 31. *Credo in Dominum Jesum*; & *cap. 8.* cum Eunuchus diceret Philippo, vers. 36. *Ecce aqua; quid prohibet me baptizari?* Respondit Philippus, vers. 37. *Si credis ex toto corde, licet.* Cumque Eunuchus respondisset: *Credo filium Dei esse Jesum Christum*; Philippus *baptizavit eum*.

Vel dicatur tertio. Per hoc, quod dicuntur Apostoli baptizasse in nomine Jesu, non excludi invocationem aliarum Trinitatis personarum: cum aliunde *Matth. ultimo*, haberent præceptum Christi baptizandi in nomine omnium. Unde S. Cyprianus, Epist. ad Jubajanum: *Jesu Christi* (inquit) *mentionem facit Petrus* (Act. 2. dum ait: Baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi) *non quasi Pater omitteretur, sed ut Patri quoque Filius adjungeretur.*

§. V.

Ulteriora circa Formam Baptismi Resolvuntur.

XXIV. Quæres primo: An ad valorem Baptismi debeant exprimi tres divinæ personæ consuetis nominibus Patris, & Filii, & Spiritus Sancti?

Respondeo ex dictis supra, in *Tract. de Sacr. in Gen. q. 3. dub. 3. §. 1. n. 5.* debere exprimi tres personas iis nominibus, quibus usitatius, & communius in qualibet lingua Pater, Filius, & Spiritus Sanctus exprimi solent. Ita S. Thom. 3. p. *q. 66. art. 5. ad 7.* his verbis: *Sicut aqua sumitur ad Baptismum, quia ejus usus est communior ad abluendum: ita ad significandum tres personas in forma Baptismi assumuntur illa nomina, quibus communius consueverunt nominari personæ in illa lingua: nec in aliis nominibus perficitur Sacramentum*; Accedit: quod Christus sub his nominibus *Patris, Filii, & Spiritus Sancti*, præcipit, *Matth. ultimo*, baptisma conferri. Unde Epiphanius, Hæresi 73. *Non dixit* (inquit) *baptizantes eos in nomine Geniti, & Ingeniti, sed in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Et Athanas. Orat. 2. contra Arianos, circa medium: *Non fuisset nos baptizare in nomine Geniti, & Ingeniti, sed in nomine Patris, & Filii &c.*

XXV. Hinc infertur primo: secundum D. Thomam, & Scotum non valere Baptismum collatum *In nomine Genitoris, Geniti, & Spirati, seu procedentis ab utroque*. Quia licet idem materialiter sonent, non tamen formaliter: quia hæ voces Pater, Filius, & Spiritus Sanctus, significant relationes Paternitatis, Filiationis, & Spirationis passivæ, quibus constituantur, & distinguuntur in divinis personæ; Genitor vero & Genitus, significant fundamentum talium relationum.

XXVI. Infertur secundo: Invalidum fore Baptisma collatum sub hac forma: *In nomine Patris, & Jesu Christi, & Spiritus Sancti*; quia non exprimitur secunda persona nomine Filii: Eadem ratione invalidus esset, si loco *Filii* poneretur nomen *Verbi*. E converso autem validus esset sub hac forma: *In nomine Patris & Filii ejus Jesu Christi, & Spiritus Sancti*: quia jam exprimitur nomen consuetum. Immo his verbis in exordio nascentis Ecclesiæ baptizari consuevisse, scribunt Abdias Babylonicus, & alii.

Infertur tertio: Invalidum a fortiori fore Baptismum collatum: *In nomine Dei unius, & Trini*. Aut: *in nomine Trinitatis*. Vel: *In nomine primæ, secundæ, & tertiæ personæ*. Non enim exprimuntur clare, distincte, & propriis nominibus divinæ personæ.

XXVII. Quæres secundo: An Baptisma collatum sub hac forma: *In nominibus Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, validus sit.

Respondeo negative. Ly enim *In nomine* designat substantiæ unitatem, idest, unam Trinitatis substantiam, & divinitatem. Ly enim *In nomine* refertur, non ad personas, sed ad divinam substantiam, virtutem, & potestatem, quæ una est in tribus. Unde Athanasius, Hilarius, Nazianzenus, ex eo, quod dicatur: *In nomine Patris &c.* non *In nominibus*, probarunt contra Arianos trium personarum divinitatem, æqualitatem, & consubstantialitatem. Qui autem diceret: *In nominibus* designaret substantiæ diversitatem. Ideo S. Hier. in c. 4. ad Ephes. *Non baptizamur* (inquit) *in nominibus Patris, & Filii, &c. sed in uno nomine, quod intelligitur Deus*. Et Pelagius 1. *Epist. 16. ad Chidelbertum*, ait: *In nomine, non nominibus, ut & unum Deum per indistinctam essentiæ naturam ostenderet; & personarum discretionem suis demonstratam proprietatibus edoceret: Quia dum tribus unum deitatis nomen est, æqualitas ostendit personarum.*

Eadem ratione irritus esset Baptismus collatus: *In nomine Patris, & in nomine Filii, & in nomine Spiritus Sancti*. Quia talis multiplicatio vocis non designaret unitatem naturæ, esto forte non multiplicaret.

XXVIII. Quæres tertio: An irritus esset Baptismus, si quis omittens particulam *In*, diceret: *Ego te baptizo nomine Patris, Filii &c.*

Respondeo affirmative. Tum quia: talis omissio insinuat, Ministrum baptizare vice Patris, non auctoritate Patris &c. Tum quia: præpositio *In* non designat solum auctoritatem, sed virtutem, & operationem Trinitatis; quæ significatio non staret, omissa particula *In*.

D U B I U M VIII.

An Baptisma possit Iterari.

§. I.

Errores Referuntur.

I. Marcionistæ, referente Epiphanio, *Hæres. 42.* docuerunt, posse hominem ter baptizari; si post primum Baptisma in alia peccata fuerit lapsus. Additque Epiphanius, hanc reiterationem Baptismi Marcionem adinvenisse; quia post Baptismum deprehensus fuerat in stupro. Donatistæ, referente Augustino, *l. 2. contra litt. Petiliani, cap. 27.* visi sunt admittere duo Baptismata; unum pro justis; aliud impiorum. Revera tamen solum Baptismum ab ipsis datum, verum Baptismum esse

esse credebant: Ideoque baptizatos a Catholicis iterum baptizabant; quia existimabant, solum apud se esse verum Baptisma, sicut & veram Ecclesiam. Eadem quoque ratione Anabaptistæ baptizatos in ætate infantili, cum venerint ad ætatem adultam, rebaptizant, quia censent, Baptismum in ætate infantili collatum esse nullum. Quidam tamen ex iis, qui redeunt ad fidem, quam deseruerant, audent rebaptizare. Contra quos stat Canon 11. Conc. Trident. Sess. 7. de Bapt. *Si quis dixerit, verum, & rite collatum Baptismum iterandum esse; qui dixerit, verum, & rite collatum Baptismum iterandum esse illi, qui apud infideles fidem Christi negaverit, cum ad pœnitentiam convertitur, anathema sit.*

§. II.

Resolutio Dubii.

II. Dico. Baptismus semel valide, & rite collatus, nec licite, nec valide potest eidem subjecto iterari. Dogma fidei in Concilio Viennensi sancitum, ut habetur in Clementinis, cap. unico, §. ultimo *de summa Trinitate*: In Conc. Florentino, *Decreto pro Armenis*: & in Tridentino, *Sess. 7. Can. 9. de Sacram. in genere*: & eadem Sess. *de Bapt. Can.* 11. supra citato. Constansque, ac perpetua fuit Ecclesiæ traditio. Unde S. Leo, Epist. 135. alias 37. ad Neonam Episc. Ravennatem: *Scimus quidem* (inquit) *inexpiabile esse facinus; quoties juxta hæreticorum dogma contra Sanctorum Patrum instituta, cogitur aliquis lavacrum, quod regenerandis semel tributum est, bis subire, Apostolica reclamante sententia, qua nobis unam prædicat in Trinitate deitatem, unam in fide confessionem, unum in Baptismate sacramentum.*

III. Hanc veritatem Catholicam docuit Paulus, ad Hebr. 6. v. 4. *Impossibile est enim eos, qui semel sunt illuminati... & prolapsi sunt rursus renovari ad pœnitentiam, rursus crucifigentes sibimetipsis Filium Dei.* —— Neque enim, ut quidam hæretici (præsertim Novatiani) existimarunt, & cum eis Tertullianus jam fidei Catholicæ desertor, & ad Montanismum transfuga, *l. de Pudicitia, c.* 20., citatis verbis Paulus docet, eos, qui per Baptismum fuerunt illuminati, & justificati; si postea in peccatum prolapsi sint, non posse iterum resurgere per pœnitentiam secundam —— Non inquam. Nam ut recte notat Ambrosius, l. 2. de Pœnit. c. 2. *Numquid Paulus adversus factum suum prædicare potuit? Donavit Corinthio peccatum per pœnitentiam: Quomodo hic potuit sententiam suam reprehendere?* Unde concludit, Paulum ibi locutum de non iterando Baptismo: *Etenim quia de remittenda prædicavit pœnitentia: debuit & de iis, qui iterandum putant Baptismum, non silere &c.* Et Philastrius, *Hæresi* 89. ait: *Nam in ipsa Epistola* (ad Hebræos) *rebaptizatores excludit, non Baptismum pœnitentia abnegat.* Asserit ergo Paulus, eos, qui per Baptismum fuerunt illuminati, & renovati, si peccando gratiam amittant baptismalem, non posse iterum per Baptismum renovari. Sicut enim Christus semel tantum crucifixus, & mortuus est: sic homo semel tantum potest per Baptismum mori peccatis: quique rebaptizaretur, in seipso repræsentative iterum crucifigeret Filium Dei. Ita Paulum interpretantur Patres. Unde Jonas Aurelianensis, l. 1. contra Claudium Taurinensem: *Impossibile est* (inquit) *peccata, quæ post Baptismum admiserunt, Baptismatis iteratione purgari. Quia scilicet, Christus semel mortuus est carne in Cruce, sic & nos semel morimur in Baptismate, non carne, sed peccato. Ac per hoc, sicut ille crucifigi non potest, ita & nos baptizari nequimus. Peccata porro, quæ post Baptismum committuntur, pœnitentia lacrymis, & eleemosynarum largitionibus diluuntur.*

IV. Probat autem S. Thomas hanc eamdem veritatem, 3. p. *q. 66. a. 9.* rationibus ex Patribus acceptis: quarum prima est. *Baptismus est quædam spiritualis regeneratio, prout scilicet aliquis moritur vitæ, & incipit novam vitam agere. Unde dicitur, Joan.* 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei: sed *unius non est nisi una generatio; ergo nec potest Baptismus iterari, sicut nec carnalis generatio. Unde August. super illud, Joan.* 3. Numquid potest homo in ventrem matris suæ iterato introire, & renasci? dicit *tract.* 11. *in Joan.* Sic tu intellige nativitatem Spiritus, quomodo intellexit Nicodemus nativitatem carnis: quomodo enim uterus non potest repeti, sic nec Baptismus.

V. Secunda ratio est. *Quia in morte Christi baptizamur, per quam morimur peccato, & resurgimus in novitatem vitæ*: sed *Christus semel tantum mortuus est*; ergo *Baptismus iterari non debet. Propter quod, Hebr. 6. contra quosdam rebaptizari volentes, dicitur*: Rursus crucifigentes sibimetipsis Filium Dei. *Ubi Glossa dicit*: Una Christi mors unum baptisma consecravit.

VI. Tertia ratio est. *Baptismus imprimit characterem, qui est indelebilis, & cum quadam consecratione datur. Unde sicut alia consecrationes non iterantur in Ecclesia: ita nec Baptismus.* Et adducit S. Augustinum, *l. 2. contra Parmenianum, c.* 13. dicentem: quod *Character militaris non repetitur*: & quod *Non minus hæret sacramentum Christi, quam corporalis hæc nota: cum videamus, nec apostatas carere baptismate, quibus utique per pœnitentiam redeuntibus non restituitur.*

VII. Quarta ratio est. *Quia Baptismus principaliter datur contra originale peccatum*; ergo *sicut originale peccatum non iteratur, ita etiam nec Baptismus iteratur. Quia, ut dicitur Rom.* 5. Sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem; sic per unius justitiam in omnes homines in justificationem vitæ.

VIII. Sed dices contra secundam rationem. Etiam Eucharistia est repræsentatio mortis, & passionis Christi, 1. Cor. 11. v. 26. *Quotiescumque manducabitis panem hunc, & calicem biberitis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat*: & tamen Eucharistia sæpe iteratur; ergo &c.

Respondeo disparitatem esse ex D. Thom. citato loco, ad 5. *Nam in Baptismo commemoratur mors Christi, in quantum homo Christo commoritur, ut in novam vitam regeneretur. Sed in Sacramento Eucharistiæ commemoratur mors Christi; in quantum ipse Christus passus exhibetur nobis, quasi Paschale convivium, secundum illud, 1. Cor. 5.* Pascha nostrum immolatus est Christus. Itaque epulemur. *Et quia homo semel nascitur, multoties autem cibatur; semel tantum datur Baptismus, multoties autem Eucharistia.*

§. III.

Aliqua inferuntur.

IX. Ex dictis inferes: esse peccatum, & quidem gravissimum, tam ex parte baptizantis, quam baptizati scienter iterare Baptismum. Tum quia: repugnatur institutioni Baptismi, dum adhiberi tentatur subjecto incapaci. Tum quia: agitur contra reverentiam sacramenti, tamquam semel datum esset insufficiens. Tum quia: repugnat significationi Baptismi, per quem Christo commorimur, ut cum eo renascamur; nasci autem semel tantum contingit.

X. Infertur etiam: quod qui scienter iteraret Baptismum, pœnam incurreret, capitis quidem secundum Jus Civile; Irregularitatis autem, secundum Jus Ecclesiasticum. Et colligitur ex cap. 1. *de Apostatis, l. 5. Decret.* ubi Alexander III. irregularem declarat Acolytum, quod astiterit, & ministerium adhibuerit Presbytero baptizanti eum, qui jam fuerit baptizatus. Ex quo colligunt communiter Juris interpretes, & Theologi, multo magis irregularem decerni Presbyterum baptizantem jam Baptizatum.

An autem hæc irregularitas impediat usum Ordinis suscepti, an vero solum ascensum ad Ordines superiores, controvertitur. Suarez, & Cabrera posterius rationabiliter amplectuntur: quia prædictum caput de Apostatis solum decernit, quod *ad superiores Ordines promoveri non valebit*. Et quia etiam subjungitur: *Si crimen sit occultum, poterit promoveri*, inferunt etiam, quod ex vi illius textus non contrahatur irregularitas, nisi crimen sit publicum. Ob receptam tamen consuetudinem verius videtur, ipso facto incurri, etiam dum crimen est occultum. Ita Sylverius in hunc *a. 9.* S. Thomæ.

XI. Hæc tamen intelligenda sunt de eo, qui scienter, & absolute, quantum quidem in ipso est, rebaptizat. Nam qui post adhibitam moralem diligentiam, eum, de quo dubitatur; an legitime sit baptizatus, bona fide baptizat sub conditione, nec culpam committit, nec irregularitatem contrahit, quæ propter culpam hac in re decreta est. Immo obsequitur decreto Alexandri III. de Baptismo, cap. 1. *De quibus dubium est, an baptizati fuerint; baptizentur, his verbis præmissis. Si baptizatus es, non te baptizo: sed si nondum es baptizatus, ego te baptizo &c.* De usu formæ conditionalis videri possunt ea, quæ diximus, *Tract. de Sacram. in Gen. Quæst.* 2. *Dub.* 4. §. 2.

XII. De illis, qui scienter se rebaptizari faciunt, vel permittunt, certo dici debet, eos esse irregulares, etiam, ut susceptis Ordinibus fungi non possint. Sic in c. *Confirmandum*, dist. 50. c. *Qui in Qualibet*, 1. q. 7. c. *Eos* de Confecr. dist. 4.

XIII. An vero baptismus ab hæreticis datus possit sub conditione iterari?

Dico. Quod esto Baptismus etiam ab hæreticis collatus sit validus, si omnia ficiant, quæ ad substantiam Baptismi necessaria sunt, ut infra dicetur; justissima tamen ratio dubitandi est de veritate Baptismi ab hæreticis nostri temporis administrati: quia ex odio, quo feruntur in Ecclesiam, & sacramenta, & eorum doctrinam, quod dummodo qui baptizatur credat se esse baptizatum, valeat Baptismus, quæcumque forma, & materia collatus: prudenter timeri potest, ne aliquid essentiale, sive ex parte materiæ, sive ex parte formæ omiserint; & maxime, quod habuerint intentionem alienam. Ideo, ut refert Sylvius citatus, *Quæsito* 3. *Synodus* 2. Mechlinensis, per Paulum V. approbata anno 1608. & Pastoralia ejusdem Diœcesis præscribunt, ab hæreticis baptizatos, sub conditione baptizari; nisi aliunde certo constaret, omnia servata fuisse, quæ servanda sunt.

Q U Æ S T I O II.

De Divisione Baptismi.

Explicata Baptismi essentia, illius species, vel quasi species examinandas præsenti quæstione suscipimus.

D U B I U M I.

An Baptismus Flaminis Vices suppleat Baptismi Aqua:

§. I.

Varia Baptismi Species.

I. Tria Baptismata distingui solent, Baptismus fluminis, seu aquæ: Baptismus flaminis, & Baptismus sanguinis, seu martyrium. Baptismus *Fluminis*, seu aquæ, est sacramentum, cujus naturam hactenus examinavimus. Baptismus *Flaminis* est con-